Fundamentum eterne felicitatis omnibus hominibus utilissimum.

Liptzck per Melchiorem Lotter.

1499.

Hain Ludov. Repert. bibl. N. 7396.

Fūdamentū eterne

felicitatis om̄ibus hoībus vtilissi-
mū Sedeciꝫ quoqꝫ signis annexis
per que cōiecturare possumus ali-
quē fore de nūero electorū vel dam
natorum. que in fine huius clarēt.

Incipit tabula huius libelli

Tabula.

Tabula.

¶ Nutrix verbigene confer mihi scribere recte.

De articulis fidei et q̄d credēdū sit.

Querit iudeus querit ꝛ pagan⁹.es tu xp̄ianus.Ego re spondeo sum.q̄re.q: baptisat⁹ sum et articulos fidei mēte credo et ore ꝯfiteor. Querit deīn an baptism⁹ et fides xp̄iana sunt ad salutē aīe necessaria Dico sic. Quō ꝓbat. dico p̄ dn̄m in euāgelio dicentē.Quicūq3 nō crediderit nec bap tisatus fuerit salu⁹ esse nō poterit. ¶ Cōtra multi martires sal uati sunt et nō baptisati.et multi alij nō martires. Dico q̄ illi martires baptisabant̄ baptismo sanguis.multi alij baptismo flāinis.i.spūsscti.Nos aūt baptisamur baptismo flumis.i.aq̄

Quot sunt articuli fidei q̄s mēte credis et ore cōfiteris.Di co duodecim ƀm q̄ sunt duodecim apostoli.¶ Quis ē primus articulus fidei.et q̄s apostoloꝝ eum edidit.Dico sctūs Petrus primū ꝓposuit cū quo ego ore cōfiteor. Credo in deū pa trem om̄ipotentē creatarē celi et terre. Qualiter cōcordat cū illo antiquū testamentū Dico q̄ sic. In pricipio creauit de⁹ celū et terrā.Et ecclesia postea addidit vnū.ꝯtra errores gentiliū qui posuerūt esse plures deos.Cōcordat etiā antiquū. Audi israhel dn̄s deus tu⁹ vnus est et nō habebis deos alienos coram me. ¶ Contra.dn̄s ad aplōs ait.vos dij estis.ergo plures sunt dij. Dico q̄ p̄ naturā et essentiā tm̄ vn⁹ est de⁹.sed ꝑticipatiōe nihil ꝓhibet plures esse deos.

Secundus articulus fidei.

Quis est scd̄s articul⁹ fidei. et q̄s ꝯposuit Dico sctūs Andreas. cū q̄ ego mēte credo ꝛ ore ꝯfiteor Credo i ihm xp̄m filiū ei⁹ vnicū dn̄m nr̄m Quis ꝓphetarꝫ cū eo ꝯcordat dico Dauid Dn̄s dixit ad me fili⁹ me⁹ es tu ego hodie genui te. Qualit̄ Abacuc. dico Ego aūt i dn̄o gaudebo ꝛ exultabo i d̄o iesu meo.

Articulus tercius.

Quis est terci⁹ articulus fidei. et q̄s ꝯposuit Dco ꝙ sctūs Johes euāgelista. cū q̄ dico. Ego credo ꝙ ihs xp̄s ꝯcept⁹ est de sp̄ūsctō nat⁹ ex maria v̄gīe. Qualit̄ Esaias cū eo. dico ꝙ sic. Ecce v̄go ꝯcipiet et pariet filiū et vocabit̄ nomē ei⁹ emanuel. Qualit̄ vaticiata est Sybilla erichtrea de t̄cio articulo. dico sic Nascet̄ in dieb⁹ nouissimis de v̄gie hebrea fili⁹ in cunabulis terre iuda. Quō sibylla delphica Dico sic Nascetur ꝓpheta absq̄ maris coitu de femina noīe Maria ex stirpe iudeorū.

Articulus quartus

Quis est quart⁹ articul⁹ fidei. et q̄s eū ꝯposuit Dico sctūs Jacob⁹ maior. cū q̄ ego credo ꝙ iesus xp̄s passus est sub pōtio pylato crucifix⁹ mortu⁹ ꝛ sepult⁹ Cū quo ꝯcordat zacharias. Aspiciēt in me oēs quē crucifixerūt et plangēt eū. Scd̄o cōcordat Esaias Tanq̄ ouis ad occisionē duct⁹ est. vere lāguores nostros ipse portauit Tertio Dauid Foderunt man⁹ meas et pedes meos et dinumerauerūt omnia ossa mea. Quarto sibylla hellespōtica. Felix ille deus ligno qui pendet ab alto.

Articulus quintus.

Quis ē quit⁹ articul⁹ et q̄s autor ei⁹. Dico sctūs Thomas cū q̄ ego credo ꝙ xp̄s descēdit ad iferna t̄cia die resurrexit a mortuis Quis ꝓphetarꝫ cū eo ꝯcordat. dico Ozee ꝓpheta O mors ero mors tua morsus tu⁹ ero iferno Itē In die resurectōis mee ꝯgregabo gētes. scd̄o ꝯcordat sibylla phrygia Nascet̄ xp̄us suspēdebūt illū et occidēt. ꝛ nihil eis valebit qm̄ t̄tia die resurget.

Articulus sextus.

Uis est articulus sextus et quis autor eiꝰ Dico sctūs Jacobus minor. Cum quo credo ꝙ xp̄us ascendit ad celos sedet ad dexterā dei omipotentis Quis ꝓphetarū cum eo concordat Dico Amos Qui edificat ascensionē suā in celo dn̄s nomen illi Scd̄o Dauid Ascēdit i altū captiuā duxit captiuitatē.

Articulus septimus.

Uis est septimꝰ articulus fidei. ⁊ q̇s fecit illū Dico sctūs Philippꝰ Cū q̄ ego credo ꝙ xp̄s inde vētur ꝰ est iudicare viuos et mortuos Quis ꝓphetaꝝ cū eo ꝯcordat Dico Malachias ꝓpheta Ascendā ad vos i iuditio ⁊ ero velox testis. Scd̄s eximius ꝓpheta Da. Judicabit orbē t̄re ⁊ pplо̄s in eq̄tate sua.

Articulus octauus.

Uis est octauꝰ articulꝰ et q̇s autor eiꝰ Dico sctūs Bartholomeꝰ Cū q̄ ego credo in sp̄m̄sctm̄. Quis ꝓphetarū cū eo ꝯcordat Dico Johel ꝓpheta dicēs Effundā de sp̄ū meo sup omnē carnē Scd̄o Salo. Sp̄ūs dn̄i repleuit orbē terraꝝ.

Articulus nonus.

Uis est articulus nonus fidei. et quis apostolorū composuit Dico sanctus Mattheus. Cum quo ego credo in sanctā ecclesiam catholicam. id est credo in spiritūsanctū sanctificantem vniuersalem ecclesiā. id est electos dei ex quibus cōstat ecclesia. Quis ꝓphetarum cum eo cōcordat Dico Dauid Confitebor tibi in ecclesia magna Secundo Sophonias Inuocabūt om̄es nomen domini et seruient ei humero suo Mattheus dicit. Si peccauerit in te frater tuus dic ecclesie. et si ecclesiā non audierit sit tibi tan̄ꝙ ethnicus. i. gētilis et publicanus

Articulus decimus.

Vis est articulus decim⁹ ꝛ quis autoꝛ ei⁹. Dico sanctus Symon Cū quo ego credo sanctoꝝ ꝯmunionem et peccatorū remissionē. Quid est cōmunio sanctorū Dico ꝙ omnes oratiōes. oīa suffragia. et oīa bona spūalia ab alio facta valent alteri qui vnitus est secū in charitate. Quis ꝓphetaꝝ cum eo cōcordat. Dico Dauid dicēs. Particeps ego sum omniū timentiū te et custodientiū mādata tua. Secūdo de peccatorum remissione concordat Micheas ꝓpheta. Deponet omnes iniquitates nostras et ꝓijciet in ꝓfundum maris

Articulus vndecimus.

Vis est articulus vndecimus et quis autoꝛ ei⁹ Dico sanctus Judas thadeus. Cū quo ego credo carnis resurrectionē. Quis ꝓphetaꝝ ꝯcordat cū illo. Dico Ezechiel ꝓpheta dicēs. Aperiā tumulos vestros et educā vos de sepulchris vr̄is Secūdo Job. Jn nouissimo die de terra surrecturus sum et in carne mea videbo deum saluatorem meum

Articulus duodecimus.

Vis est duodecimus articulus et quis composuit. Dico sanctus Mathias Cum quo ego credo vitam eternam amen. Quis ꝓphetarum cū eo cōcordat. Dico Daniel ꝓpheta. Multi de his qui dormierūt in puluere terre euigilabūt. alij in vitā alij in opprobrium. Secūdo Dauid Tu reddis vnicuiqꝫ ẜm opera sua. Tertio Johānes Apoc. vltimo. Ecce venio cito et merces mea mecū est reddam vnicuiqꝫ ẜm opera sua.

Sequit̄ de oꝛōe dñica ꝛ qd oꝛādū est

Vid est orō. Dico orō est affectus mētis in deum ꝛ ideo in orādo debemus corda nr̄a ad deū eleuare vt canit̄ in missa. Sursuꝫ corda habemus ad dn̄m. Ergo ille populus nō orabat ꝓprie de quo dn̄s ꝯquerit̄. Hic populus labijs me orat cor aūt coꝝ longe est a me. Quero a te quō et quid orandū est.

Dico q dn̄s noster in euāgelio docet nos orare dicēs. Sic orabitis. Pater nr̄ qui es in celis. rc. ¶ Quō diuidit orō dominica Dico q in tres ptes. s. in exordiū. in tractatū. et in pclusionem. Quid sit in exordio. Dico q in eo beniuolētia dn̄i captatur. nō q ipm flectamus neq beniuolentiā pueniamus. sed vt in nobisipsis de sua beniuolētia certā fiduciā excitem⁹. 7 ideo dicim⁹ pr̄. q2 ei⁹ filij sumus. noster q2 datus est nobis. qui es in celis. i. sanctis. Dicamus ergo pr̄ in quē credimus. noster quē diligimus. qui es in celis de quo speram⁹. Pater qui es speculū trinitatis corona iucunditatis. thezaurus felicitatis.

In orōne dn̄ica sunt septē petitiōes

Vot sunt que petimus i orōne dn̄ica. Dico septē. Primo petimus. Sāctificet nomē tuū vt sit mel in ore. iubilus in corde. cythara in aure. Quid sequit hic post exordium. Dico tractatus orōnis. in quo p ordinem quinq petim⁹ Primo petimus. sanctificet nomen tuū. nō hoc petim⁹ quasi nomen dei nō semp sit sanctū. sed ideo vt ipm nomē dei ab oibus hoibus habeat clametur et cōfiteatur sanctū. que petitio ptinet ad dei gloriā in oibus ppagandā. Sāctificet ergo nomē tuū scz in intellectu nostro p verā cognitionē. in affectu per verā dilectionem. in memoria per firmam inhesionem

Secunda petitio.

Ve est secūda petitio in orōne dn̄ica. Dico secūda est. Adueniat regnū tuū. iucundū sine pturbatiōe. trāquillum sine pmixtione. securū sine amissione. Hoc nō ita petimus q̄si deus nunc nō regnet. q2 dicit Dauid. Rex omnis terre deus. sed ideo illud petimus s̄m Augustinū vt nobis adueniat regnum et in eo regnem⁹. et vt sic ad id regnū nr̄m desideriū excitemus.

Tertia petitio.

Ve est tertia petitio in orōne dn̄ica. Dico tertia petitio

est. Fiat volũtas tua sicut in celo et in terra, vt que tu odis nos odiamus. et que diligis nos diligam⁹. et que tu ꝓcipis nos impleamus. Fiat ergo volũtas tua in peccatoꝝ ꝯuersione ꝑ opus penitentie. in conuersoꝝ sanctificatione per munus gratie. in sanctificatorum saluatiõe per bonum perseuerãtie.

Quarta petitio.

Ve est quarta petitio Dico. Panez nostrũ quottidianũ da nobis hodie. Da panẽ materialẽ. panem doctrinalez panem sacramẽtalem. Quottuplicẽ panem intelligis ꝑ panem Dico triplicẽ. Primo panem corporalẽ et materialẽ. et per illuz intelligo omnẽ sufficientiã victus et amictus ꝓ sustentatione substãtie nostre. Secũdo intelligo panez doctrine vt prelati et doctores ecclesie veritatẽ tuã nobis prudẽter dispẽsent. et si negligant vt tuipse des nobis panẽ istũ et pasce nos per occultam spũssancti inspirationẽ. Tertio intelligo panem sacramẽtalem ad impugnationem amoris. cuius quottidianus vsus cũ debitis circũstãtijs proficit multum homini.

Quinta petitio.

Ve est quinta petitio Dico. Et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Dimitte nobis debita nostra que ꝯmisimus cõtra te. ꝯtra proximos nostros. vel ꝯtra nos metipos. Quõ dicit christus in euãgelio Dicit Si dimiseritis hoibus peccata eoꝝ dimittet vobis etiam pater vester celestis pectã vestra. Si aũt non dimiseritis alijs nec pater vester dimittet vobis peccata vr̃a. O nota verbũ horribile multis. qui nolunt proximis suis dimittere. sed modis omnibus ledere eos et ꝯfundere ꝯcupiscũt. ideo aduersum se irã dei ꝓuocare videt̃ q̃ hoibus seruãt irã ⁊ a deo querũt misericordiã.

Sexta petitio.

Ve est sexta petitio. Dico. Et ne nos inducas in tentationẽ: nostre carnis. mũdi fallacis. et demonũ rapaciũ.

Quottuplex est tentatio. Duplex. scz bona et mala. Tētatio bona est qua tentat nos deus. Ita dicit in scriptura Tentat vos deus vt palā faciat vtrū diligatis eū Ita dicit David Proba me deus et tenta me. Tentatiōe mala tentāt nos tria. scz mūdus, caro et dyabolus, et permittit nos deus tentari ista mala tentatiōe. tn̄ ad bonū nostrū Nā dicit Jacobus Beatus vir q̄ suffert tentationē quoniā cū pbatus fuerit accipiet coronā vite Item fidelis deus qui nō pmittit vos tentari vltra id qd̄ potestis. Vn̄ dt Gregorius Quotiēs resistis tociēs coronaberis.

Septima petitio.

Ve est septima petitio Dico Sed libera nos a malo. libera nos a malo p̄senti. p̄terito et futuro. Et sequit̄ tertia pars in qua post exordiū et tractatū sequitur ꝯclusio et predictarum petitionū ꝯfirmatio cum dicit̄ Amen. et est dictio hebraica que interpretat̄ vere. fideliter. aut fiat. et ita cū dicimus Amen optamus vt vere fiant oīa que supra petiuimus.

De causis q̄re nō exaudiūt̄ orātes.

Vot de causis orātes nō exaudiunt̄. Dico ꝓpter decem Prima est ex meritis culparū orātis. Esaye primo. Cum multiplicaueritis orōnem non exaudiā. et causam subiungit. Man⁹ vestre sanguīe plene sunt. id est peccato Johis. ix. Scimus qꝛ peccatores deus nō audit Esaye. lix. Peccata vr̄a abscōderunt faciem ei⁹ ne exaudiret. Secūda causa ex tēpore orādi. qꝛ non feruēter et deuote oramus. Hieremie. xix. Orabitis et exaudiā vos cum quesieritis me in toto corde vestro. quasi dicat nō aliter. Tertia est. quia nō p̄seuerat orādo donec obtineat Luce. xi. Si p̄seuerauerit pulsans ꝓpter improbitatē ei⁹ surget ⁊ dabit ei Judith. iiij. Scitote qm̄ exaudiet preces vestras si p̄māseritis. Quarta causa est ex diffidētia exauditiōis. Jacobi primo. Qui em̄ hesitat nō estimet ꝙ aliqd accipiat Ecci. xviij. Ante orōnem separa animā tuam et noli esse quasi homo qui

tentat deum.scz si velit audire. Quinta est, qz nociuũ vel indis/cretũ et qd petitur. sicut filij zebedei Math.xx. Nescitis quid petatis. Jacobi.iiij. Petitis et nõ accipitis eo q male petatis. Deutro.pmo Cum ploraretis corã dño nõ exaudiuit vos neqz voluit acquiescere voci vestre. Sexta causa est. vt magis ad petendũ qui puocetur Gregori. Sãcta desideria dilatiõe crescũt. Septima causa vt tãto cautius custodiat acceptũ qd difficilius impetrat. Chrysostim9 Deus ad hoc beneficiũ suũ ptrahit vt non sit nobis vile qd donat. Octaua vt humiliet orans dum tardius exaudit. et sic duo bona pueniunt. videlicet vt insolẽs reprimat elatio. et tñ petitiõis nõ cassetur affectus Nona causa est. vt in aliud tpus exauditio differatur magis ɔgruuz et vtile petenti. sic Moyses gloriã sibi ostendi petiuit: quã non tunc sed postea meruit videre. Decima causa. vt alioꝝ etiã suffragijs querat iuuari. ne forte ardua petitio vel p̄sumptio eum reprimat. sicut Ezechias misit ad Esayam vt oraret p se et p populo. et Josias ad Baldam pphetissam Item ad Rho.x. Obsecro vt iuuetis me orationib9 vr̄is vt liberet ab infidelib9 qui sunt in iudea Mathei.xviij. Si duo ex vobis consenserint ¶ Aliqñ etsi negat vnũ qd forte minus expedit p eo dat aliud vtilius et melius. vt Paulo cui stimulus carnis nõ est ablatus vt virtus in infirmitate pficeretur. in eo vtilior sepe est exercitatio tribulatiõis qz quies psperitatis. licet hanc plus optem9 Ex his per ɔtrariũ põt aduerti que valeant ad exauditionem orõnis. scz culpe remotio. feruor et instãtia. fidei ɔfidentia. humilitas. et alioꝝ suffragia. et accepte gratie cũ gratiarũ actiõe studiosa conseruatio. Et vt ea tantum petantur a domio que ipe nouit magis expedire.

De effectu orationis.

Ratio irã iudicis placat Exodi.xxxij. Moyses orabat dñm et placatus est dñs Peccatorum veniaz impetrat Math.xviij. Omẽ debitũ dimisi tibi. Item. dimitte nobis de-

bita nostra. Tentatiōis impetū sedat. Numeri. xi. Orauit moyses et absorbtꝰ est ignis Vicia cordis expellit Psalmista Dispge illos in ꝟtute tua ⁊ destrue eos. In piculo liberat. psal. Inuoca me in die tribulatiōis. A periculis defendit Math. xxiiij. Orate ne fiat fuga vestra. De hostibꝰ vindicat. ij. Paral. xxij. Orauerunt Ezechias et Isaias aduersus Sēnacherib. Difficultates cōplanat. Josue. vi. Vociferāte populo muri iericho corruerūt Familiaritatē dei ꝯfert psal. Prope est dn̄s oībus inuocātibus eū. Isaie. lviij. Clamabunt et dicet. ecce assum. Impetrat dona spūssancti. Actuū. ij. Repleti sunt oēs spū sancto Luce. xi. Pater dabit spiritū bonū petentibꝰ se Itē spiritū sapientie. Jacobi. i. Si q̄s vestrū indiget sapiētia. Item gratiā p̄dicandi. ad Eph. vi. Orantes ꝓ me vt detur mihi sermo in aptione oris mei Itē reuelatiōem secretoꝝ. Hieremie. xxxiij. Clama ad me et annūciabo tibi gaudia et firma Item potestatē quorūlibet miraculoꝝ Helyas orauit vt nō plueret. Itē ꝓ puero suscitando. Itē subsidia ꝯfert psal. Oculi omniū in te sperāt dn̄e. Itē subleuationem quarūlibet aduersitatū. iij. Regum. viij. Fames si aborta fuerit vel pestilentia.

In orōe dn̄ica petūtur septem dona

spiritussancti contra septem peccata mortalia.

Ater. Ad. Fiat. Panem. Et. Et. Sed.

	Spūs sapie. Pater nr̄ q̄ es in celis ⁊c̄. ꝯtra supbiā
Charitas dei seu vita ꝯtēplatiua.	Spūs intellectus Adueniat ⁊c̄. contra auaritiaꝫ
	Spūs cōsilij Fiat voluntas ⁊c̄. contra inuidiam
	Spūs fortitudinis Panē nostrū. contra gulam
	Spūs scie. Et dimitte nobis ⁊c̄. contra iram
Charitas ꝓxi seu vita actiua	Spūs pietatis. Et ne nos ⁊c̄. cōtra accidiam
	Spūs timoris dn̄i. Sꝫ libera ⁊c̄. ꝯtra luxuriā.

De peccatis mortalibus.

Vid est peccatū. Dico ꝫm Augustinū Peccatū est dictū

vel factum vel concupitũ cõtra legem dei. Ergo tribus modis peccaẗ scʒ loquẽdo. faciẽdo. et ɔcupiscendo cõtra legẽ dei. Ideo de supbia. luxuria. auaritia et alijs pctis trib⁹ modis debemus cõfiteri. puta quõ supiui in ore. quõ in mẽte. quomõ in corpore ¶ Que est illa lex diuina et ordinatio dei ad quã obligat deus oẽs hoĩes sub pena pcti. Dico ẽ ista. vt bonũ incõmutabile pfe raẗ bono cõmutabili. vt volũtas dei semp pferaẗ volũtati ꝓ prie et vt iudiciũ ratiõis recte psit sensualitati humane. et vt bonum honestũ pferaẗ bono vtili. Qñ igitur quis facit ɔtra has ordinatiões peccat. et nobilissimã animã atʒ pulcerrimã a deo creatã reddit turpissimã et vilissimã. ¶ Quid dt Seneca de turpitudine et vilitate pcti. Dicit sic Si scirem deos ignosciturros et hoĩes ignoturos tñ peccare nollẽ ꝓpter pctĩ turpitudineʒ et vilitatẽ. Quid ait Tullius. Dicit sic. Si oẽs deos omesq; homines occultare possimus. nil tñ auare. nihil iniuste. nihil libidinose. nihil incontinẽter est faciendum. Ecce sanctissima verba paganorum doctorum. quid nos xpiani dicemus.

De diuisione peccati actualis.

Vomõ diuidiẗ peccatũ actuale. Dico in peccatũ veniale et mortale. ¶ Quid est pctm̃ veniale. Dico ꝙ ẽ libido siue voluptas in creatura citra deũ. vt sunt male cogitationes sine ɔsensu. similiẗ vbũ ociosuʒ et mẽdaciũ ociosuʒ. ¶ Quid est pctm̃ mortale Dico est libido siue voluptas in creatura supra deũ vel eque deo. vel sic ßm Ambro. Peccatũ mortale est puaricatio legis diuine et celestiũ inobediẽtia pceptorũ vel mãdatoꝝ ¶ In quo ɔsistit illa puaricatio legis diuine. Dico qñ volũtas ꝓpria pferẗ volũtati diuine. et qñ sensualitas pferẗ recte ratiõi. et qñ bonũ vtile pferẗ bono honesto. et qñ q̃s peccat ɔtra pceptũ vel pcepta dei sp ẽ pctm̃ mortale. ¶ Quare pctm̃ dr vẽiale. ⁊ q̃t mõis deleẗ atʒ curaẗ absq; ɔfessiõe. Ad primũ dico. ꝙ dr vẽiale. q: facile mereẗ veniã et nõ obligat ad penã eĩnã Ad scd̃m dico ꝙ pctm̃ vẽiale deleẗ ⁊ curaẗ. x. mõis. Pmo p gñalẽ ɔfessionẽ.

Secūdo per tusionem pectoris. Tertio per aspsionem aque benedicte. Quarto p cordis cōtritionem. Quinto per dñicā orōnem. Sexto p bñdictionem epi. Septimo p sumptionē eucharistie. Octavo p cōdonationē iniurie. Nono per extremā vnctionem. Decimo per fraternā cōpassionem. vnde versus Confiteor. tundo. spargor. et conteror. oro. Signor. edo. dono. p que venialia purgo. Vnctio pena leuis. cōpassio q̄ fit egenis

De damnis prouenīētibus ex vno peccato mortali.

Vot damna seu quanta mala facit in nobis peccatum mortale. Dico Ꝝm Bonauēturā. q subtrahit gratiam gratū facietem sine qua nemo pōt saluari. Mortificat merita p̄cedētia. annihilat sanguinē cristi redimētē. facit nos incurrē inimiciciā dñi. facit iniuriā angelo nos custodienti. deformat nobilissimā ꝛ pulcerrimā aīaꝫ dei imaginē. facit nos honorare diabolū. facit nos reos eterni supplicij debilitat nr̄aꝫ liberā voluntatē. elōgat nos a benefitio dei. et ꝓuocat om̄es creaturas in vltionē inimicorū creatoris sui. Supaddūt alij q peccatum mortale obscurat intellectū in cognitiōe veri qd maxime nota būt studētes. Itē tepefacit opantē in opatiōe boni. animā maculat. et ad penā eternā obligat. cor indurat. et ad alia peccata trahit. Nam dicit Grego. Peccatū qd per penitentiā nō diluit mox suo pondere ad aliud facit. Ecce quāta mala facit peccatum mortale dilecti pueri. modica em̄ in peccato est delectatio sed eterna est quā p illo patimur cruciatio. vt ait Bernardus. Momentaneū est qd delectat. eternū vero quod cruciat.

De septem peccatis mortalibus

Et primo de superbia.

Vero quot sunt peccata mortalia Dico septem. que significant per hanc dictionē (saligia) scꝫ per. s. supbia per a. auaritia. per l. luxuria per i. ira p g. gula per i. inuidia p a. ac-

cidia. ¶ Quid ait scriptura de supbia. Deus supbis resistit. humilibus aūt dat grām Dicit etiā odibilis corā deo et hoib⁹ est supbia. Quid ait libellus quidā dictus. oīe punctū Dicit sic vn̄ Si tibi copia sit sapiētia formaqz det. Sola supbia destruit oia si comitetur ¶ Quid est supbia. Dico est amor et appetit⁹ ppie excellētie. quō se habet ad vanā gloriā Dico q̄ sunt vnū peccatū. sed differunt in hoc q̄ superbus apparet sibi intra se magnus. Sz vana gloria cupit apparere in ore aliorū p laudez extra. ¶ Quot sunt filie supbe Dico septē ꝑm Grego. Prima est inobediētia. et est volūtas nolēs subiacere supiori. Scda iactātia. beromynge. vt ait Bonanē. est qn̄ narrat ea que hz vt laudetur. Sed alij dicūt iactātia que alio noīe dr arrogātia est cum q̄s attribuit sibi qd non hz. Tertia hypocrisis. et est falsa vita apparēs bōa et existens mala Jn̄ hypocrita q̄ se bonū simulat in aperto et viliter agit in occulto. Quarta est curiositas qn̄ superb⁹ diligēter inquirit rumores sc3 vt quid de ipso dicatur. Quinta est pertinatia. quando quis dictum suum aut factum irreuocabiliter defendit ne videatur errasse. Sexta est discordia quando quis fugit minorationem sapientie dissentiens ab his que ab alijs dicūtur. Septima est nouitatum p̄sumptio. quādo quis propter apparentem nouitatem scientie vel sapientie se cupit ostendi.

De inani gloria.

Vid est inanis gloria Dico q̄ est amor laudis proprie ppter apparentem excellentiam. Homo enim inanis glorie cupit laudari et magnus reputari ab hominibus. et habet in se appetitum laudis et appetitū fauoris. Est autem fauor excellentia alicuius in corde. sed laus est excellētia alicuius in ore. Quid dicit Hieremias ppheta de inani gloria. dicit Non glorietur sapiens in sapientia sua nec fortis in fortitudine. nec diues in diuitijs suis. sed in hoc glorieẗ scire et noscere me dicit dominus. ¶ Quare nemo debet sibi sumere gloriaz in sapientia

fortitudine et diuitijs suis Dico qꝛ gloria est ꝑpria beatitudini trinitatis. Nõ igitꝛ gloriandũ est in sapiẽtia que attribuitꝛ filio nõ in fortitudine que attribuitꝛ patri. nõ in diuitijs tẽporalibꝰ et spũalibus que attribuuntꝛ spirituisctõ. Quid Cato dt de vana gloria Dicit sic Nõ te collaudes. nec te vituperes ipse. Hoc faciunt stulti quos gloria vexat inanis.

De secũdo pctõ mortali Auaricia.

Quid est auaritia Dico ꝫm Aug. Auaricia est appetitus inordinatꝰ nõ solũ peccunie. ꝫ et altitudis et scie Vel sic. est inordinatꝰ appetitꝰ habẽdi Quid est auaritia ꝫm Paulum Dico. auaritia est ydoloꝝ seruitꝰ. Quare hoc. qꝛ sicut virtuosus ponit totã suã spem. fidẽ et charitatẽ in deũ. ita auarꝰ ponit totã suã spẽ fidez et charitatẽ in peccũias suas q̃s colit tanq̃ deũ et ido sua sunt ydola ¶ Quid Salomõ ait de auaritia Nihil ẽ scelestiꝰ ꝛ iniquus q̃ amare pecũias. q̃d adhuc Qui abscõdit frumẽta maledicetꝛ in populis. bñdictio aũt sup caput vẽdentiũ. Quid Da. ait ꝯtra auaritiã. dt Meliꝰ est modicũ iusto sup diuitias pctõꝝ multas Quid Arest. ait de auaritia Dicit. appetitus diuiciaꝝ crescit in infinitũ. Quid Juuena. dt de auaritia. Sed q̃d diuitias hec ꝑ tormẽta coactas. Cũ furor haud dubiꝰ cũ sit manifesta phrenesis Vt locuples moriaris egenti viuere fato. Interea pleno cũ turget loculus ore Crescit amor nũmi quãtũ ipa peccũia crescit ¶ Quid Cato dt Despice diuitias si vis aĩa esse btũs Quas qui ꝯcipiunt mendicãt semꝑ amare. Quid Virgilius Auri sacra fames quid non mortalia cogis Pectora ꝛc. ¶ Quot sunt auaritie spẽs Dico quinq3 ꝫm Bonauẽ. sc3 subtractio elemosine. furtũ. rapina. vsura. et symonia Quid Tul. ait de auaritia Dicit. nihil est tã angusti et parui aĩ q̃ amare diuitias. Idẽ in paradoxis Improbi aũt et auari q̃ incertas at3 in casu positas possessiões hñt et plus semꝑ appetunt. nec eoꝝ q̃sq3 inuẽtus est cui q̃d haberet esset satis. nonmõ nõ copiosi ac diuites sed etiã inopes et pauꝑes estimãdi sunt. Itẽ nihil

est honesti⁹ et magnificēti⁹ q̄ʒ peccuniā cōtemnere si nō habes et si habeas eā ad bn̄ficentiā et liberalitatē ꝯferre. Quid Salustius ait de auaritia Dicit. auaritia fidē. ꝓbitatē. et ceteras bonas artes subuertit. quā nemo sapiēs ꝯcupiuit. animūq̄ʒ virilē effeminat. semꝑ est infinita et insatiabilis. neq̄ʒ em̄ copia neq̄ʒ inopia minuit̄. Quid Hiero. Dico. auaro deest taʒ qđ habet q̄ȝ qđ nō hʒ Idē đt. auarus etiā obolo indiget. ¶ Quot sunt filie auaritie Dico ſm Grego. septē que sunt ꝓditio. fraus. fallacia. periuriū. inquietudo mētis. violētia. obduratio. Proditio ꝑsonaꝝ ꝓpter lucrū tp̄ale Fraus qn̄ primus decipit̄ vel ei⁹ bonū impedit̄ Fallacia que fit in v̄bo qn̄ causa lucri primus decipit̄ Periuriū qđ fit in venditiōe vel emptiōe Inquietudo mētis qn̄ quis nō cessat cogitare ꝓ diuitijs ꝯgregādis. Violētia qn̄ per vim alioꝝ bona rapiunt̄. Obduratio cordis qn̄ excedit q̄s in retinēdo nolēs petentib⁹ et indigentib⁹ distribuere de his quibus ip̄e abundat. ¶ Quot filias genuit diabolus ex matre auaritia Dico septē. q̄s magnifice despōsauit diuersis in hoc mūdo Primo ex ip̄a genuit symoniā quā despōsauit p̄latis. Scđo rapinā. quā despōsauit militib⁹ Tertio vsurā. quā dedit burgēsib⁹. Quarto fraudē quā dedit mercatorib⁹. Quinto sup̄biā quā dedit mulieribus Sexto hypocrisim. quam dedit spiritualibus. Septimo luxuriam. quam desponsauit omnibus.

De tertio pctō mortali Luxuria.

Uid est luxuria Dico. est libidiosus voluptatis appetit⁹ hoc intellige de appetitu qui est cū ꝯsensu rōis ¶ Quot duplex est teutatio luxurie. Dico quntuplex vꝫ⁹. Visus. et alloquiū. cōtactus. et oscula. factū Quid đt dn̄s de luxuria Si videris mulierē et ꝯcupiueris eā. iaʒ mechatus es in corde tuo Ido q̄ȝ primū venit tētatio abijce ne cō sentias. Quid paul⁹ ait Nolite errare. neq̄ʒ fornicarij neq̄ʒ adulteri. neq̄ʒ molles regnū possi debunt Quid đt Cato de luxuria Luxuriā fugite simul et vitare memēto Crimen auaritie que sunt ꝯtraria menti. Quid Tul.

ait Cū omni etati turpis sit, senibus vero turpissima est Quid Boetius de ea dicit libro tertio ꝓsa septima. Tristes vero voluptatū exitus quisquis reminisci libidinū suarum volet intelliget Idem eodē libro metro septimo Habet hoc voluptas oīs Stimulis agit feruētes Apiumqȝ par volantū Vbi grata mel la fudit Fugit et nimis tenaci Ferit icta corda morsu. q̄d Tul. ait de ea Dicit libidinosa etem̄ adolescētia effectum corpus tradit senectuti. Idem dt Nulla capitalior pestis q̄ȝ voluptas corporis que hominib⁹ a natura est data Idē Tullius Nulluȝ facinus adeo malū ad qđ suscipiendū nō libido voluptatis impellit Idem Tullius dt Impedit cōsilium voluptas rōni inimica ac mētis perstringit oculos. nec habet vllum cuȝ virtute cōmertium. ¶ Quāta mala facit luxuria Dicit ad hoc Grego. nazāzenus Luxuria sensum hebetat. intellectū cōfundit. maculat voluntātē. obscurat memoriā. euacuat cerebrum. obnubilat visum. vultum reddit pallidū. anhelitum facit fetidum. seniuȝ inducitur. vita minuit. et morti ocius appropinquatur.

¶ Quot sunt species luxurie aut differētie Dico sex. scȝ Fornicatio. et est qua soluta ꝑsona cognoscit aliam Adulterium est luxuria qua cōiugalis thorus violat᷑. Stuprū est quo virginalis incorruptio deflorat᷑. Sacrilegiū est quo ꝑsona religiosa fornicatur Incestus est coitus cōmissus cōtra cōsanguinitatem vel affinitatem. vel cōpaternitatem Peccatū contra naturam. est bestiale et nō naturale. ¶ Quot sunt filie luxurie Dico ꝯm Gregoriū octo. Cecitas mentis quia in opere luxurie lumen rōnis quasi extinguitur. Incōsideratio. quia tantū immergit᷑ delectationi vt nec de amaritudine mortis cogitat. nec penam inferni formidat Incōstantia. quia voluntas est adeo libidine carnis fracta vt statum suū seruare nō valeat. sed iam illuc iam istuc labitur Precipitatio. quia feruore cōcupiscentie freq̄uēter se periculo exponit Amor sui quo quis desiderat longā vitā vt suam expleat volūtatē Odiū dei. q᷑ detestat᷑ deū tanq̄ȝ impedimētū carnalis concupiscentie Amor seculi. quo quis penes seculū sp

manere desiderat ꝓpter fruitionē voluptatis carnalis. Desperatio. q: volūtas excecata pn̄ti voluptate de btitudie desperat.

De quarto pctō mortali scz Ira.

Quid est ira Dico ẜm Cassiodorū Est motus animi concitatus ad penā ꝓuocanti inferendā. Rabanus dicit ꝙ est oīs malus motus ad nocendū. Quid dicit Salomō de ira Scelus ⁊ iracūdia minuēt dies hoīs ⁊ ante tēpus senectā inducent. iucūditas cordis hec est vita hoīs et thezaurus sine defectione Vñ quidā. Si vis incolumē si vis te reddere sanū Curas tolle graues. irasci crede prophanū. Quid Catho de ira dicit. Litem inferre caue cum quo tibi gratia iuncta. Ira odiū generat. ꝯcordia nutrit amorē Idem dicit Iratus de re incerta contendere noli Impedit ira animū ne possit cernere verū.

¶ Quottuplex est ira. Dico duplex. s. ira per zelum. et ira p vicium. Ira per zelum. i. amor ē est. que vult punire ꝑsonā. vt vicium eius destruat̄ et in melius emendet̄. et ita legit̄ xp̄m sepe irasci iudeis Et hac ira supiores debēt irasci inferiorib⁹ delinquētib⁹. et ista nō est peccatū. Sꝫ ira p viciū est que vult ꝙ ꝑsona puniat̄ vt vindicta sumetur. ¶ Quot sunt filie ire. Dico ẜm Grego. ꝙ quinqꝫ. Rixa. et est qñ homies mutuo se ꝑcutiunt et ꝯsistit in facto. Tumor mētis. et est qñ homo cogitat in corde suo diuersas vias vindicte. Contumelia. qñ hō voce sua dt coram multis defectū alterius in vituperium et dehonorationeꝫ eius. Indignatio est volūtas vindicans se per signū molestie Blasphemia ē viciū ꝓrūpēs in v̄ba iniuriosa ꝯtra deū ⁊ sctōs.

De quinto pctō mortali Inuidia.

Quid est inuidia. Dico ẜm Augustinū Est odiū felicitatis aliene. Item ẜm Damascenū. est tristitia de alienis bonis. Ergo omnis inuidia includit in se odium et tristitiam. et ergo inuidia est morbus animi valde molestus. Quid dicit Salomon de inuidia. vt est tristitia dicit sic. Sicut tinea nocet

vestimento et vermis ligno. ita tristitia nocet cordi Hoc est sicut tinea corrodit et cōsumit vestimētū. ita inuidia seu tristitia cōsumit ossa et carnem. ¶ Quot ergo mala facit inuidia Dico quinqꝫ Corpus desiccat. sanguinē consumit. faciē pallidat. gemebūda suspiria efficit. et cor semꝑ triste reddit Quid Cato ait Inuidiā nimio cultu vitare memēto. Que si non ledit tn̄ hanc sufferre molestū est. ¶ Inter q̄s reperit̄ inuidia Dicit Aresto. repitur inter pares. vt lutifigulꝰ odit lutifigulū. sic tabernariꝰ tabernariū. et qui sunt eiusdē questus sibiinuicem inuident.

¶ Quot sunt filie inuidie Dico ꝫm Grego. quinqꝫ Odiū est voluntas affectās ꝓximo malū et nolēs ei bonū Susurratio est qn̄ quis seminat discordias inter fratres ꝑ quā amicicia tollit̄ inter amicos qd̄ est grauissimū pctm̄ Et ido dt Salomō. Nō appelleris susurro et bilinguis maledictꝰ est. multos em̄ turbauerūt pacē habētes Detractio. et est aliene bone fame ꝑ occulta v̄ba denigratio. Caue libēter audire detractiōes. vn̄ detractor ⁊ eiꝰ auditor eadē pena puniunt̄. vn̄ Bern̄. Detrahere aut detrahentē audire qd̄ horū dānabilius sit nō facile dixerim Exultatio in aduersis ꝓximorum Afflictio in bonis proximi.

De sexto pctō mortali scꝫ Gula.

QVid est gula Dico ꝫm Aug. q̄ est immoderata cibi auiditas Quid dt Paulus de gula. Dicit q̄ plures moriunt̄ crapula q̄ gladio. Quid dn̄s ait Erat quidā diues qui induebat̄ purpura ⁊ epulabat̄ splēdide. qui mortuus sepultꝰ est in inferno. Quid Salomō Noli auidus esse in epulatiōe in multis em̄ escis erit infirmitas Itē dt ꝓpter crapulā multi obierūt. q̄ aūt abstinēs ē adijciet vitā Quid cato ait Hoc bibe qd̄ pos sis si tu vis viuere sanꝰ. Morbi nāqꝫ mali cā ē quecūqꝫ voluptas.

	Primo qn̄ ante statutū tempus comeditur
Quinqꝫ mo	Secundo quādo nimis delicate
dis peccatur	Tertio qn̄ nimis abundanter sumitur
circa gulam	Quarto qn̄ nimis ardenter sumitur
	Quinto qn̄ nimis studiose cibum preparas.

¶ Quot sunt filie gule Dico ꝓm Grego. quinqꝫ Inepta leticia et est p exteriores lusus excitans libidinē in gustu Scurrilitas. que p verba carnalia libidis gustū cōmouet Immūditia. et est vomitus ⁊ eructatiōes fetide ac luxuria Multiloquiū. quod est multiplicatio verborum preter vtile et necessitatem Hebetudo mentis et est submersio ratiōis ex nimia repletione ventris.

De Ebrietate.

Vid est ebrietas. Ad hoc respōdet Seneca. Ebrietas est voluntaria insania que omne vicium incendit et detegit et omnē verecundiā malis obstantem remouet. Quid Paulus ait de ebrietate. Nolite inebriari vino in quo luxuria est Quid Hieronimus Nihil tam obruit memoriam sicut frequēs commessatio et ebrietas. Augustinus ait Ebrietas est blādus demō dulce venenum. suaue peccatū quā qui habet seipsum non habet. Quid adhuc idem ait Ebrietas auffert memoriaꝫ. sensum dissipat. confundit intellectū. concitat libidinem. inuo luit linguam. corrumpit sanguinem. omnia mēbra debilitat. diminuit vitam. et omnem salutem exterminat Quid Therētius. Sine cerere et baccho friget venus Quid Horatius. Quid non ebrietas designat. aperta recludit Spes iubet esse ratas: ad prelia trudit inermem. ¶ Queritꝰ an ebrietas semp sit peccatū mortale Dico ꝙ bibiturꝰ pt se tripliciť habere circa potū Vnomō qn̄ nescit potū esse fortē et potentē inebriare. tūc ebrietas pt esse sine pctō Alio mō qn̄ potū scit esse fortē nō tn̄ existiat ipm potentē inebriare. et sic ē vēiale Tertio qn̄ scit potū fortē ⁊ potētē ⁊ vult potiꝰ ebrietatē incurrē qꝫ a vino abstinē. tūc est pctm̄ mortale.

De septimo pctō mortali Accidia.

Vid est accidia Dico est torpor animi quo qs bona negligit inchoare. et inchoata fastidit perficere. et tedet audire vbū dei Quid Cato dicit de accidia Segniciē fugito que vite ignauia fertur Nā dū animꝰ languet ꝯsumit inertia tps.

Quid Laborintus Desidiā mētis elegia vidit et inquit. Incipe pficias auxiliāte deo. Quid Salomō ait ꝯtra pigros. Dicit sic Vade ad formicā o piger et ꝯsidera vias ei⁹ et disce sapientiam parat in estate cibū suū et ꝯgregat in messe qđ comedat. Quid adhuc. Propter frigus piger arare noluit. mēdicabit ergo esta te et nō dabit illi. ¶ Quot sunt filie accidie Dico ꝫm Gregoriū sex. Malicia est qua quis detestatur bona spūalia. Rancor est amaritudo cordis inclusa sup talē vel tales. Pusillanimitas est qua quis immoderate diffidet de ꝓpriis virib⁹ et recusat in id tēdere qđ est sue potētie cōmensuratū. Desperatio est diffidētia de ꝓpriis viribus et de auxilio dei ad implēda ardua ⁊ de remu neratiōe dei. Torpor est grauedo tepida et pigra ad pficienduꝫ inchoata Vagatio mētis est qua interno gaudio destitutus et priuatus est nō habēs in se quo delectet. et idō euagatur ad res exteriores illicitas querēs in illis ꝯsolatiōem et quietem.

De sacramentis ecclesiasticis.

Quot sunt sacramēta ecclesiastica. Dico septē scꝫ. Baptis m⁹. ꝯfirmatio que fit in frōte p epm Ordo. corpus xpi. matrimoniū. penitētia. cōfessio. extrema vnctio vn⁹. Abluo. fir mo. cibo. piget. vxor. et ordinat. vngit. Per abluo intelligit bap tismus. p firmo cōfirmatio. p cibo corpus xpi. p piget peniten tia. per vxor matrimoniū. per ordinat ordo ⁊c. Item Ordo. cō iugiū. fons. ꝯfirmatio. panis. Vnctio postrema. cōfessio. sunt sacramēta. ¶ Quare dn̄s noster ihesus cristus ꝓuidit de istis septē sacramētis. Dico ꝙ cōtra septē infirmitates spūales que sunt in nobis. Sunt em̄ due infirmitates. scꝫ generalis que est infirmitas pene. et infirmitas culpe.

Infirmitas culpe est triplex.
- Est culpa originalis. ꝯtra quā est baptismus.
- Est culpa actualis mortal. ꝯtra quā ē pētētia
- Est culpa actualis vēialis. ꝯtra quā ē vnctio.

Infirmitas pene est q̄druplex. scꝫ Ignorātia. ꝯtra quā ē ordo. Infirmitas. ꝯtra quā ē ꝯfirmatio. Malitia. cōtra quā est euch aristia. Cōcupiscētia. cōtra quā est matrimoniū.

¶ Hic iuuenes debēt notare q̄ saltem tribus modis debēt confiteri de tribus sacramētis De baptismo q̄ animā suā p̄ baptismū purgatā sepe multis pctis maculauerūt De penitētia q̄ cōfessionē suā et penitentiā nimis distulerūt et imp̄fecte fecerūt et q̄ magis ex coactiōe aut timore aut cōsuetudine penitentiā ⁊ cōfessionē egerint q̄ ex charitate De eucharistia q̄ sacramentū altaris sine deuotiōe cū immūdo corde adorauerūt.oculis impudicis respexerūt.et debitā reuerentiam non fecerunt.

De septem donis spiritussancti.

Vot sunt dona spūssancti Dico septez vn̄⁹. Sap.intel. cō.for.sci.pi.ti.collige dona. Sap.i.sapiētia in diligēdo et contēplando diuina. Jntel.i.intellect⁹ in cognoscēdo q̄ttuor nouissima Con.i.cōsiliū in docēdo et eligēdo bonū et declinando a malo For.i.fortitudo in sustinēdo et resistēdo tentatiōib⁹ Sci.i.sciētia in cōuersando et meip̄m cognoscēdo Pi.i.pietas in ꝯpaciēdo p̄ximo. Ti.i.timor dei in reuerēdo ⁊ ad malū fugiendū et ad salutē anime querendū. ¶ Quare dicunt̄ dona spiritussancti Dico ideo.q̄ infundit nobis ea spūssanctus cū gr̄a gratū faciente Et ideo qui est extra peccatum mortale hꝫ in se gratiā spūssancti simul cū istis donis.et recedēte gratia p̄pter peccatū mortale etiā recedunt ista dona. ¶ Quid operant̄ ista dona in nobis Dico q̄ expellunt a nobis septē peccata mortalia.Timor expellit superbiā Consiliū auaritiā. Pietas inuidiā Jntellectus gulam. Scientia irā Sapiētia luxuriam que est quasi quedam insania Fortitudo accidiam, q̄ mentē reddit ad bona impotentem.

De septē op̄ibus miscd'ie corp̄alib⁹

Vot sunt opera misericordie corporalia Dico septez. vn̄
Visito.poto.cibo.redimo.tego.colligo.condo.
Primum visitare infirmos
Secundum.potare sitientes

	Tertium.cibare esurientes
Septem opera misericordie corpalia.	Quartum.redimere captiuos
	Quintum.vestire nudos
	Sextum.colligere peregrinos
	Septimum.sepelire mortuos

Debent pueri ista opa misericordie imprimere memorie.vt cuz postea facultatē habuerint se in his exerceant. qr ista opa sunt deo acceptissima. ¶ Quid dt dn̄s de eis in euāgelio Dicit ad illos qui dānati sunt Ego esuriui et nō dedistis mihi ad mādu-candum.ego sitiui rc.

De opibus misericordie spiritualibus

Vot sunt opa misericordie spiritualia Dico septe m vn̄.

Corripe.suade.doce.dimitte.solare.fer.ora.

	Primum est.corripe peccantem
	Secundum.suade dubitanti
Septē opera misericordie spiritualia	Tertium.doce ignorantem
	Quartum.dimitte in te peccanti
	Quintum.consolare tristantes
	Sextum fer tibi iniuriantes
	Septimum ora pro salute omnium

De octo beatitudinibus anime.

Vot sunt beatitudines anime Dico sunt octo vn̄ versus

Paupertas spiritus.mitis.lugens.miserensqz

Justiciam.petere.cor mundum.pa.persequesqz

¶ Quid dicit dominus in euangelio de istis beatitudinibus

Beati pauperes spiritu.qm̄ ipsorum est regnum celorum

Beati mites.quoniam ipsi possidebunt terram

Beati qui lugent.quoniam ipsi consolabuntur

Beati qui esuriunt iusticiam.quoniā ipsi saturabuntur

Beati misericordes.quoniam ipsi misericordiam consequent

Beati mundo corde.quoniam ipsi deum videbunt

Beati pacifici.quoniam ipsi filij dei vocabuntur

Bti q̄ ꝑsequutōez patiūt̄ ꝑpt̄ iusticiā qm̄ ipsoꝝ ē regnū celoꝝ.

De peccatis alienis

Vot sunt pctā aliena Dico noue. q̄ patet in his v̄sibus

Jussio.consilium.consensus.palpo.recursus.

Participans.mutus.non obstans.non manifestans

Jussio.id est alijs iubere vt malum faciant ꝓximo suo Consilium dare alijs vt malum faciant Consensus.dare consensum ad malefaciendū alteri Palpo id est laudare raptorem vel malefactorem de peccato suo Recursus.i.hospitari fures et maleficos et eos defendere Participās.i.habere partem de bonis ablatis Mutus id est dolose furtum vel rapinam tacere Non obstans.i.nō resistere peccantibus qn̄ sine periculo facere pōt Non manifestans id est nō reuelare et manifestare rem ablatam quando et vbi posset hoc facere.

De peccatis in spiritumsanctum.

Vot sunt peccata in spiritū sanctum Dico sex scʒ Impugnatio veritatis Presumptio Desperatio Induratio Inuidentia fraterne charitatis Conte͞ptus penitentie vīn᷒.

Impugnans verum.presumens.spemqʒ relinquens

Hinc induratus.odiens quoqʒ fratris amorem

Emendam spernens.impugnat pneuma beatum

¶ Quare ista peccata dicūtur in spiritūsanctū Dico quia fiūt ex pura malitia et impugnāt bonitatē spūssancti ex cuius grā fit remissio peccatoꝝ ¶ Quid dicit̄ de peccato in spm̄sanctū in euāgelio Dicit̄ sic Si peccaueris in patrem remittet̄ tibi hic. si peccaueris in filiū remittet̄ tibi hic. si peccaueris in spiritūsctm̄ nec remittetur tibi hic nec in futuro. ¶ Quō intelligit̄ hoc ꝙ peccatum in spm̄sanctū est irremissibile Dico intelligit̄ irremissibile.nō quia nō remitti possit in hoc seculo.sed quia vix et cum maxima difficultate remittit̄ Etiā ꝓpter impotentiā hoīs.qꝛ vix se pōt preparare ad gratiā que͞ tanta moles peccati ꝑmit.

Etiã qr nõ legitur aliquis talis saluatus. sicut Melchisedech dicitur sine patre. non quia non habuit patrem. sed quia nõ legitur de eius patre,

Memorare nouissima tua et in eternum non peccabis.

Ue sunt ergo illa que retrahũt maxime a peccatis Dico cum Salomone in Ecci. in oĩbus opibus tuis memorare nouissima tua 7c. Vñ Augustin⁹. Plus sola vitãda est peccati feritas q̃ quelibet tormentorũ immanitas. ¶ Quot sunt nouissima hoĩs Dico q̃ttuor sunt nouissima homĩs ꝯmuniter apud sctõs in nũero cõputata scz. Mors Judiciũ Gehenna et Gloria. De quib⁹ dt btũs Bernñ. Quid horribilius morte. quid terribilius iudicio. q̃d intollerabilius gehẽna. et quid iucũdius celesti gloria. Vñ dt Aug. q frequẽs quattuor nouissimoꝝ memoria a peccatis nos reuocat. ꝟtutibus nos copulat. 7 in omĩ bono ope nos tenet et cõfirmat Jdeo dt eximi⁹ ꝓpheta Dauid Utinam saperẽt et intelligerẽt ac nouissima ꝓuiderẽt. ¶ Quõ sctũs Bernñ. exponit Dico sic Utinã saperẽt ꝑ tria preterita bonorũ amissionẽ. maloꝝ cõmissionẽ. tpm amissionẽ. Utinã intelligerẽt per tria pñtia. vite pñtis breuitatẽ. saluãdi difficultatez saluandorũ paucitatẽ. Utinã ꝓuiderẽt per tria futura. Mortez qua nihil certius. Extremũ iudiciũ quo nihil horribilius Eternum suppliciũ quo nil intollerabilius. Vñ quidam volens hec nouissima frequenter habere pre oculis et iugiter in memoria versificãdo sic dixit. Bis duo sunt que corde tenus sub pectore nisi Mors mea. iudiciũ. baratri nox. lux ꝑadisi. ¶ Jsta sunt quattuor rote currus aĩe vehentes eam ad eternã salutem. Jsta sunt q̃ttuor incitamẽta incitantia spiritũ hoĩs vt spretis oĩbus mũdanis ad suũ redeat creatorẽ. vñ Aug⁹. Memorare nouissima tua o iuuenis qui floride ambis et ꝑgis capite eleuato cũcta q̃ue dei sunt despiciẽdo. Memorare nouissima tua quia terra es et in terrã ibis. Memorare nouissima tua qr cõceptus es in

culpa.natus in pena.viues in miseria.et necessario morieris in angustia Memorare ergo nouissima tua q̇ quottidie epularis splēdide quō nudus de vtero m̄ris venisti et nudus reuerteris.

De primo nouissimo scʒ Morte.

Vid Bern̄.dicit de primo nouissimo.puta de morte Dicit sic.miser hō quare te in om̄i hora nō dispōis ad mortem.cogita te iam mortuū qui scis te de necessitate moriturum distingue q̄liter oculi tui vertētur in capite.qualit̄ vene rūpent̄ in corpe.et cor tuū scindet̄ in dolore Quid ꝺr in libello de ꝯtemptu mūdi. Mors resecat mors omne necat quod carne creatur
Magnificos premit et modicos cunctis dominatur
Nobilium tenet imperium nullumqʒ veretur.
Tam ducibus q̄ꝫ principibus communis habetur
Mors iuuenes rapit atqʒ senes nulli miseretur
Illa fremit genus omne tremit quod in orbe mouetur
¶ Dic mihi vbi est Hector et Julius.vbi Alexād̄er potētissim⁹.vbi Judas machabeus et Samson fortissimus.vbi Cresus ditissim⁹.vbi Absolon pulcerrim⁹.vbi Galienus medic⁹ et Auicēna ei⁹ soci⁹.vbi Salomō prudētissim⁹.vbi Plato.vbi Porphirius.vbi doctissimus poetarꝫ Virgilius.Nōne om̄es tanq̄ꝫ peregrini et hospites vnius diei velocissime transierunt. Ita et te breuissime moriturum time.

De scd̄o nouissīo scʒ extrēo iuditio.

Vid ais de scd̄o nouissimo qd̄ est extremū iudiciū. Dico q̄ꝫ illud erit terribilissimū.et ideo summe timendum vn̄ Bern̄. Cōsidera o aīa mea cū tremore q̄d erit de te in die nouissimo qn̄ contra te de cogitatiōib⁹ loquet̄ cōsciētia.quādo de actionibus tuis accusabunt te elemēta.quādo contra te in testimoniū portabitur crux.quādo contra te clamabūt vulnera.allegabunt vincula.claui loquent̄.cicatrices cōquerent̄. O summe angustie.hinc erūt peccata accusantia.illic terrēs iusticia.

intus vrens consciētia. subtus horrendū cahos inferni. sup iudex iratus iusti iudicij. foris mūdus ardēs et iusticia iudicātis terrēs. O aīa siue vigiles siue dormias semp in aurib⁹ tuis illa terribilis vox resonet. surgite mortui venite ad iuditiū Unde Hiero. Quotiēs illum diē ꝯsidero toto corde cōtremisco. siue comedā. siue bibam. siue aliud faciā semp videt illa horribilis tuba sonare in aurib⁹ meis. surgite vos mortui venite ad iudiciū O aīa mea nunq̄ȝ recedat a memoria tua Ite maledicti in ignē eternum. venite bñdicti ꝑcipite regnum. Quid eñ terribilius et horribilius pōt audiri q̄ȝ ite. et quid delectabilius exprimi q̄ȝ venite. Tunc vt ait Bern̄. peccata erūt ligata ad collū peccatoris et dicēt ad eum. tu nos egisti. opera tua sumus. nō te deseremus tecum erimus. tecū ad iudiciū ꝑgemus. Et ideo sicut furtū ligatū ad collū furis eū accusat. ita pctā accusabūt miser peccatorē

De tercio nouissimo gehēna ignis.

Quid ais de tertio nouissimo quod est gehēna ignis Dico q̄ infernalis ignis vim et potentiā nulla vox exprimere potest. nec vllus ꝟmo explicare. quia in infinitū quasi acerbior est q̄ȝ ignis noster Nam dt sanctus Sebastian⁹ q̄ iste ignis sensibilis ita se habet ad gehennalē ignē sicut ignis in pariete depictus ad istū sensibilē Quid Bern̄. ait de tertio nouissimo Dicit Ego abhorreo vermē mordacem. mortem viuacē. o gehēnalis regio fugienda. vbi est ignis ardens. frigus rigens. vermis immortalis. fetor intollerabilis. mallei ꝑcucientes. tenebre palpabiles. confusio peccatorū. immoderatio vinculorū horribiles facies demonū. ¶ Quid Augustin⁹ ait Ve inquit illis quib⁹ ꝑparatur dolor vermiū. ardor flammarū. sitis sine potu. flet⁹ et stridor dentium. lachrime oculorū. vbi mors optatur sed nō dabitur ei. vbi nullus ordo. sed sempiternus horror inhabitat. Quid Virgilius qui non christianus sed paganus fuit ait de penis inferni. Sic ait in sexto Non mihi si lingue centum sint oraq̄ȝ centum Ferrea vox omnes scelerū comprendere formas

Omnia penarum percurrere nomina possem

De quarto nouissimo. glia celestis.

Uid ais de quarto nouissimo quod est gloria celestis. O anima erige rationẽ et intellectum et dilata tuũ affectuz et ingredere gaudiũ domini tui. De quo ait scriptura. qd̄ gaudium nec oculus in hac vita pfecte vidit nec auris audiuit neqꝫ in cor hominis ascendit. ¶ Quid Bern̄. ait Gaude o anima et exulta. et magnã laboris tui mercedẽ considera. que reuera est tam multa ꝙ nõ potest numerari. tam magna ꝙ nõ pōt mensurari. tam pciosa ꝙ nõ potest estimari. tam copiosa ꝙ nõ pōt terminari. ¶ Utrũ cognoscemus nos mutuo. Audi Anshelmũ dicentẽ. Ibi a singulis omes. ibi ab oibus singuli cognoscunt nec quenqꝫ latebit qua patria qua gẽte qua stirpe quisqꝫ conditus sit. Cõcordat Grego. Boni bonos in regno. mali malos in supplicio agnoscũt Idẽ Grego. Ibi erit tã pfecta charitas iustoꝝ vt vnusqꝫ diliget ꝓximũ suum sicut seipm. Ex quo illd̄ inestimabile sequit̄ bonum. ꝙ ibi vnusqꝫ de alteri⁹ gaudebit bono sicut de ꝓprio merito. Proinde cũ inenarrabilis sit nũer⁹ electoꝝ. quis putas enarrare sufficit gaudiũ electoruz. In celesti cõuiuio audies angelos iubilãtes. virgies choruscãtes. apostolos psallẽtes: martires tripudiãtes. confessores laudãtes. patriarchas et ꝓphetas iucundantes. omesqꝫ sanctos et electos dei vnanimiter patrem et filium et spiritũsanctum collaudantes et vna voce dicentes Sanctus. sanctus. sctũs. plena est omnis terra gloria eius. O ꝙ gloriosum est regnum in quo cum xp̄o gaudent omnes sancti amicti stolis albis. et sequuntur agnuz quocunqꝫ ierit.

Quid faciendum est vt penas euitemus et eterna gaudia possideamus.

T quia terrẽt me horribiles pene inferni. et qr alliciũt me ieffabilia gaudia celi. qd ergo faciẽdũ ẽ vt illas pẽas euitẽ

et hec gaudia eternaliter possideam. Ego rn̄debo tibi cū David Quis est hō q vult vitā et diligit dies videre bonos Ipse rn̄det Prohibe linguā tuā a malo et labia tua ne loquant dolū. Diuerte a malo et fac bonū. inquire pacē et psequere eā. Quid adhuc ait David. Dico ipse querit. Dn̄e qs habitabit i tabernaculo sancto tuo ꝛc. respōdet Qui ingreditur sine macula et operatur iusticiā. q loquit i corde suo veritatē. qui nō egit dolū in lingua sua. nec fecit proximo suo malū. q iurat proximo ꝛ nō decipit qui pecuniā suam nō dedit ad vsuram. Vel ego respōdebo tibi duob⁹ verbis. Vnū est. declina a malo ꝛ fac bonū. Alterum est si vis ad vitā ingredi serua mandata dei. ¶ Sed q̄ro sup illud (fac bonū) quottuplex ē illud bonū. Dico triplex. scz Bonū in corde vt semp sis bone volūtatis velle in melius emēdare vitā tuā. ꝛ recogites sepe cordialiter q̄ttuor nouissima. Bonū in ore vt sis gratus deo. ꝛ ideo sepius ore dicas. Gratias ago tibi dn̄e qui me ad imaginē tuam creasti. qui me sanguine tuo et morte tua amarissima redemisti. qui me peccātem nō statim dānasti. sed misericorditer emendatiōem meā expectasti Hoc sepe repetes et subdes. Laudate deū oēs gentes laudate eū oēs populi ꝛc. Bonū in opere vt facias dei mandata. et te exercita in opibus misericordie. et in passione christi per deuotā eius meditationem Hec si feceris dabit deus tibi copiosam gratiā in presenti. et gloriam sempiternam in futuro.

Quid sit gr̄a dei et ad quid vtilis.

Quid est gratia dei. et ad qd vtilis Dico q gratia dei est spiritualis influentia faciēs rationalē creaturam eterne beatitudinis pticipem. Ad secundū dico q summe vtilis est et necessaria ad eternā beatitudinez. q: sine gr̄a nemo pōt saluari. et ideo hō q nō est in statu gr̄e dū moritur eternaliter dānabit. ¶ Quottuplex est gr̄a. Dico triplex. s. gr̄a gn̄ralissima. gratis data. et gratū faciēs. Gr̄a generalissima est p quā nō solū nos ꝫ oēs creature hn̄t suū eē. ꝛ ido sine illa nō possum⁹ subsistere

Gratia gratis data est que dat nobis ad bene cogitandum et operandum. et si nō bn̄ cogitamus et operamur adhuc semper manet ad pulsandū liberum arbitriū nr̄m vt bene agat et ideo ista gratia stat cum pctō mortali. De ista gratia loquit aplūs. Diuisiōes gratiarum sunt. nā aliqui hn̄t grām faciēdi miracula. aliqui grām cōiurandi spūs. aliqui grām sanitatū. aliqui donum lingue. aliqui donū interpretādi. Gratia gratū faciens est que facit hoiem deo gratū et eterna btitudine dignū. et ista nō pōt stare cum pctō mortali. Istā triplicē gratiā innuit Paulus cū dt. Gratia dei sum id qd̄ sum. ecce prima per quam habet esse. Gratia dei in me vacua nō fuit ecce secūda. Et gratia dei semper in me manet. ecce tertia.

Ex quib⁹ actib⁹ generat i nob grā.

Gratia dei nō generat in nobis ex actib⁹. scz solus deus infundit simul cum trib⁹ vtutibus theologicis et cū septem donis spūssancti. Et qn̄ infundit. Certe qn̄ per grām gratis datā declinam⁹ a malo et creaturis. et cōuertim⁹ nos ad deū per dolorē et cōtritionē peccatorum cum pposito amplius nō peccandi. et tpe debito cōfitendi. hoc quociēscunqz facis deus in instanti infundit grām gratū facientē cum pdictis virtutib⁹. et qz primū peccas mortaliter pdis illā nobilissimā matrem cum filiab⁹. et de filio et amico dei efficeris filius et amicus diaboli.

De virtute et eius diuisione.

Quid est virtus per cuius actus euadimus eterna supplicia Dico ſm Arestotelē. Est habitus volūtarius in medietate duarum maliciarū cōsistens determinatus recta ratione put sapiēs determiabit. Sz virtus ſm Aug. est bona qualitas mētis qua recte viuitur. qua nemo male vtitur. quā deus in nobis et sine nobis operatur. ¶ Quot sunt virtutes quib⁹ tota christiana vita regit Dico. septē Tres virtutes theologice. et q̄ttuor cardinales. Tres theologice sunt. fides. spes. et charitas. per qs

anima nostra rectificat in ordine ad finē vltimū qui est deus in quo est vitas summa. ad quā dirigit nos fides credēdo In quo est summa maiestas seu largitas. ad quā dirigit spes laudādo et expectādo In quo est summa bonitas. ad quā nos dirigit charitas diligēdo, Quattuor sunt virtutes cardinales scz prudētia. iusticia. fortitudo. et temperātia. p q̄s aīa nr̄a rectificat respectu medioꝝ que sunt ad finē Media aūt ad vltimū finem sunt opatiōes bone que fiūt a potētijs nr̄is. Sunt aūt in aīa nostra q̄ttuor potētie scz rōnalis. volūtas. irascibilis et cōcupiscibilis. iam prudētia est vtus dirigēs et rectificās potētiā rationalē vt sciat q̄d sit agendū. quid ve fugiendū Sz iusticia dirigit et regulat volūtatē et ei⁹ opationes exteriores vt reddat vnicuiqꝫ qd̄ suū est. Fortitudo cū suis specieb⁹ regulat appetitum irascibilē ꝯtra passiōes a bono retrahentes. vt sunt timor. desperatio Itē temperātia cū suis spēbus regulat appetitū ꝯcupiscibilē ꝯtra passiōes ad malū īpellētes. vt sūt amor delectatō

De vtutibus theologicis in spāli.

Quid est fides Dico ₰m apostolū Est substātia rerū sperādaꝝ argumēto nō apparentiū Sz ₰m Aug. fides est vtus qua credim⁹ ea que nō videm⁹ Sine fide em̄ nemo pt saluari. probat̄. q: dt dn̄s Qui nō crediderit et baptisat⁹ fuerit saluus esse nō poterit. Cōtra. fuerūt multi xp̄iani q̄ fidē habuerūt et dānati sunt Dico duplex est fides scz fides informis. et fides formata. iā licet illi habuerūt fidē īformē. nō tn̄ formatā. Fides informis est que nō ē formata charitate. de qua dr. Fides sine opib⁹ mortua est. Vn̄ p fidē informē bn̄ credim⁹ deū. i. deū esse. et credim⁹ deo. i. vbis ei⁹ qd̄ etiā faciūt diaboli. sed p ipaꝫ nō credim⁹ in deū. ¶ Quid est credere in deuꝫ Rn̄det Aug. Credere in deū est credēdo eū amare. credēdo in eū ire. credēdo ei adherē. ꝛ credēdo ei⁹ mēbris incorporari Hoc aūt fit p fidem formatam charitate que est virtus theologica nobis infusa. Quot sunt articuli fidei Dico duodecim de quibus ptꝫ in principio.

De Spe.

Uid est spes. Est certa expectio future btitudinis ex dei gr̃a et ppꝛiis meritis puenies Et nota q̃ dt ex meritis ppꝛiis. qꝛ sperare futurã btitudinẽ sine meritis esset p̃sumptio vt dt Grego. Et est triplex spes scȝ spes venie pctoꝝ. spes gr̃e meritoꝝ. et spes glorie p̃mioꝝ. ¶ Sine spe nemo saluat. Probat de Juda. q̃ si habuissꝫ spẽ venie pctoꝝ suoꝝ saluꝰ fuisset. ꝫ desperabat vñ Chꝛisos. Nullus desperare dꝫ veniã etiã si circa finẽ vite cõuertat̃ Vnũquẽqꝫ em̃ deꝰ de suo fine nõ de vita p̃terita iudicat Quid Boetiꝰ dt de spe. Dicit sic Nec frustra sunt in deo posite spes et p̃ces. que cũ recte sint inefficaces esse nõ pñt. Cõtra dt Boe. Gaudia pelle. pelle timorẽ. spẽqꝫ fugato Dico q̃ spes nõ capit̃ ibi vt ẽ v̓tꝰtheo logica. ꝫ p affectõe seu passiõe aĩe

De Charitate.

Uid est charitas Dico charitas est dilectio qua diligit̃ deus ppter se. et primꝰ ppter deũ Vel sic. charitas est v̓tus qua deo adherere eoqꝫ frui desideramꝰ. ¶ Quot sunt ex ordine diligẽda ꝫm Aug. Dico q̃ttuoꝛ Vnũ qđ est supꝛa nos scȝ deus Alterũ qđ nosipi sumꝰ. Tertiũ qđ est iuxta nos. scȝ primꝰ Quartũ qđ est infra nos scȝ humanũ corpus Quẽ ordinẽ diligendi ponit Ambꝛo. dt ipse q̃ pꝛimo diligemus deũ. scđo nosipos. tertio parẽtes. quarto fratres ⁊ filios. deinde domesticos postremo inimicos. ¶ Quid dicit Augu. de charitate Dicit q̃ nullũ donum dei est excellẽtius dono charitatis. hoc em̃ solum est qđ diuidit inter filios regni et filios eterne dãnatiõis Quid Paulus dt de charitate Dicit sic Si linguis hoim loquoꝛ et angeloꝛũ. si habuero pphetiã et omnẽ scientiã. et si distribuero in cibos oẽs facultates meas. et si tradidero corpus meum vt ita ardeam. si charitatẽ nõ habuero nihil mihi pdest. Jta dominus dicit. hoc est p̃ceptum meum vt diligatis vos inuicem sicut ego dilexi vos.

De virtutibus cardinalibus.

Vot sunt virtutes cardinales et quō differūt. a ṽtutib⁹ theologicis. Dico q̄ttuor. scz prudētia. iustitia. fortitudo. et temperātia. Et differunt a theologicis. q2 ille a deo nobis infundunt̄ qn̄ sumus sine pctō mortali. Sed ṽtutes inquantū sunt habit⁹ morales acquirunt̄ in nobis ex actib⁹ frequenter reiteratis. Itē ille mouent ad finē. iste ad media in finē. ille attendunt̄ quantū ad actus interiores. iste quātū ad opa exteriora. Quare infundit de⁹ aliquib⁹ grām cum virtutib⁹. et aliquibus nō Dico. omī aptanti se et apienti fenestrā animi sui p cordis cōtritionē deus semp infundit grām. ideo nobis nō deo imputandū Recte sicut sol splēdet in domū cuius fenestre sunt apte nō aūt cui⁹ fenestre sunt clause. ¶ Quid est prudētia Dico ꝺm phm. est recta ratio rerū agibiliū Item ꝺm Macrobiū. prudētia est mundū istū et omīa que in mundo sunt diuinorū cōtemplatiōe despicere. et omnē animi cogitationē in diuina dirigere Quid est offitiū prudentie Dico. est ex pn̄tibus et p̄teritis futura ppendere. vn̄ Esopus Preteriti ratio scire futura facit. Boetius. Non qd ante oculos situm est sufficit intueri. sed rerū exitus prudētia metitur. Quot sunt ptes prudentie Dico tres ꝺm Tulliū. s. memoria que respicit p̄terita. intelligentia que aspicit pn̄tia. puidentia que futurū anteq̄ȝ fiat p̄uidet. De quib⁹ ptib⁹ dicit̄. vtinā saperēt preterita tua. et intelligerent tria presentia. ⁊ prouiderent tria futura.

De Justitia.

Vid est iustitia Dico ꝺm iuristas. est cōstans et ppetua voluntas ius suū vnicuiq3 tribuēs. Sed quero quid est ius vniuscuiusq3 Dico q̄ hoc ius exprimit̄ in diffinitiōe quam dat Prosp. que illa est. Justitia est ṽtus tribuens suā vnicuiq3 dignitatē. supiorib⁹ reuerentiā. parib⁹ cōcordiā. inferiorib⁹ disciplinā. deo obediētiā. sibi sanctimoniā. inimico patiētiā. misero

cōpassionē. Quid phs dicit de iusticia Dicit q iusticia est oim vtutū pclarissima. nec lucifer stella nec hesperus ita mirabilis est vt iusticia. v. Ethicoꝝ Quid Dauid ait de hoie iusto. Dicit Juuenis fui etem senui sed nunq vidi iustū derelictū nec semen eius querēs panē. ℂ Nota pagani summe obseruabāt iusticiā Narrat Elinādus q Cābises rex iniustū iudicez fecit excoriari et sup iudiciariā sedē pellem iussit extēdi. filiūqz eius desup sedere mādauit. ℂ Quot sunt ptes iusticie. Dico septē. scz religio. reuerētia. pietas. grāꝝ actio. vindicatio. veritas. innocētia Quid est religio Dico q religio latine est eadē cū latria grece. et est honor seu cultus soli deo debitus. Quid est cultus dei Dico q deo exhibet triplex cultus scz corde p fidē. spem et charitatē Ore p adoratiōem. laudationē. bñdictionē et grāꝝ actionē Opere per genuflexionē. oblationē et thurificatiōez. Nota dulia est cult⁹ solis sctis debitus. et vgini marie hypdulia. ℂ Quid est reuerētia. est honor vel cultus psonis grauib⁹ vel in dignitate ꝯstitutis debitus et exhibitus. ℂ Quid est pietas Est virtus q̄ cult⁹ exhibet paretibus nr̄is. sanguine ꝯiunctis. et patrie beniuolis. ℂ Quid est gratiaꝝactio. Dico est vtus bñficioꝝ et amiciciaꝝ ꝯfortatiua cum volūtate remūerādi. Cuius oppositū est ingratitudo. de qua dr q ip̄a displicet deo et facit liberalē donatorem a liberalitate cessare. vñ Berñ. Ingratitudo est exinanitio meritorum virtutum dispersio. bñficiorum pditio. siccans fontez pietatis rorē mi scdie. fluenta grē. Alie ptes videāt in Bonauē.

De fortitudine.

Quid est fortitudo Dico ſm Tulliū. est ꝯsiderata piculorū susceptio Aug. dt Fortitudo est amor oīa tollerās propter id qd amat Aresto. dt scdo Ethic. q fortitudo est circa timores et audacias q̄si cohibitiua timorū et moderatiua audaciarū et sic ꝯsistit in medio timoris et audatie. ℂ Quot sunt partes fortitudīs Dico ſm Macrobiū septē. scz magnimitas. fiducia. securitas. magnificētia. ꝯstātia. paciētia. fidētia Tullius

ponit nisi quattuor scz magnificentiã.ↄstãtiã.patientiã et pse
uerantiã. ¶ Quid est magnanimitas Dico ꝙ est difficiliũ spõ
tanea et rõnalis aggressio vt fit in bello ꝓ republica. Magnifi
centia est magnaꝝ rerum et excelsarũ cum amplissima animi
ꝓpositiõe agitatõ vel amministratio. Cõstantia est stabilitas
animi firma et in ꝓposito pseuerãs. Perseuerãtia ꝫm Tulliuz
est rõne bene ↄsiderata stabilis et ppetua in bono pmanentia
illa est pmanẽtia in ꝓposito. ista vero est pmanentia in bono.
Patiẽtia est ṽtus ↄtũelias et oẽs aduersitates eq̃nimit portãs.

De temperantia.

Quid est tempantia Dico ꝫm Macrobiũ. est nihil appe
tere penitendũ. et nullo mõ legẽ moderationis excedere
sub iugo rõnis libidinẽ tẽperare Sed ꝫm Tulliũ tẽperantia est
firma et moderata domiatio rõnis ↄtra libidinẽ et alios non
rectos impetus aïe. et est ṽtus media inter intẽperãtiã et insen
sibilitatẽ Intẽperantia est viciũ maxĩe exprobeabile circa de-
lectatiões cões nobis et brutis. Insensibilitas opponit intẽpe
rantie p defectũ. vt si q̇s tm̃ refugeret delectatiõem vt necessa-
ria ad ↄseruatiõez nature indiuidui vel spẽi p̃termitteret pecca
ret quasi repugnãs ordini naturali. ¶ Quot sunt ptes tpantie
Dico ꝫm Tulliũ tres scz cõtinentia. clemẽtia. et modestia. Con
tinẽtia est per quã cupiditas ↄsiliĳ cõtinet. Clemẽtia est p quaz
anim⁹ in vindictã seu penã alterius ↄcitatus benignitate reti-
net. et ista multũ de pena remittit. seueritas aũt oïa ad vnguẽ
punit. ¶ Itẽ ꝫm moraliũ dogma ptes tpantie sunt. modestia.
verecũdia. abstinentia. sobrietas. pudicicia. castitas. honestas.
moderantia. parcitas. Modestia est que facit cultum et omnẽ
motũ et omnẽ nr̃az occupatiõem vltra defectũ et citra defectũ.
Verecũdia ẽ in verbo et gestu honestatẽ seruare Abstinẽtia est
statutũ tpus prandẽdi nõ p̃uenire Sobrietas est excessum tem
perare in potu et arcere ebrietatẽ. Pudicicia ẽ moderamie rõnis
petulantiã domare Castitas est ↄtinentia ab om̄i coitu illicito

et est triplex scz cōiugalis.vidualis.⁊ virginalis. ¶ Quare dn̄s dicit in euāgelio Nisi fueritis sicut puer iste non intrabitis in regnū celoꝝ Dico ꝓpter septē ꝟtutes quas hn̄t pueri ꝯtra septē pctā mortalia vn̄ᵒ. Sunt pueri puri.parui.paruisqꝫ cibant̄. Currūt.letant̄.cito dant.cito pacificant̄. Unde pueri sunt puri cōtra luxuriā Sunt parui ꝯtra supbiā Paruis cibantur ꝯtra gulaꝫ. Currūt contra accidiam Letantur contra inuidiā Cito dant contra auariciam Cito pacificantur contra iram.

De virtutibus contra superbiam.

Ve sunt virtutes cōtra superbiā Dico humilitas et obedientia.et velle domīari alijs Quid ait dn̄s de humilitate Discite a me quia mitis sum et humilis corde.et invenietis requiē animabᵒ vr̄is ⁊ qui me hac humilitate sequit̄ nō ambulat in tenebris.sed habebit lumē vite. Quid plus ait. Oīs qui se exaltat humiliabit̄.et q̄ se humiliat exaltabitur Quid Grego. ait Qui alias ꝟtutes sine humilitate ꝯgregat puluerē in ventū portat Idem ait Perit om̄e bonū qd̄ agit̄ nisi p humilitatē custodiat̄ Idē ait Euidētissimū signū reproboꝝ est supbia.hūilitas ꝟo electoꝝ.qd̄ est terribile ꝟbū Quid dn̄s ait cōtra supbos inobediētes Qui vos audit me audit.et q̄ vos spernit me spernit. qꝛ oīs ptās a deo est Itaqꝫ qui potestati resistit dei ordinatiōi resistit Quid paulus ait. Obedite ꝓpositis vr̄is etiā si discoli sint Ideo nō solū bonis dn̄is et platis.sed etiā malis obediendum est. ¶ An quis posset appetere dignitatem et potestatem dominandi R̄ndet dn̄s Nemo debet sibi assumere honorem nisi qui vocatus fuerit a dn̄o sicut aaron Audi terribile verbuꝫ quod ait Salomon Judicium durissimū fiet his qui presunt et potentes potēter tormenta patiuntur Item Grego. Scire debēt qui alijs p̄sunt si puersa perpetrant tot mortibus digni sunt quot exēpla pditiōis ad subditos transmittunt.

De virtutibus contra auaritiam.

Ue sunt virtutes cõtra auaritiã Dico ꝯtemptus diuitiarum et elemosina Quid Salomõ dt de ꝯtemptu diuitiarũ Sic dt. Duo rogaui te dñe ne deneges mihi. vnũ vt vanitatem et mẽdatia lõge facias a me. aliud mendacitatẽ et diuicias ne dederis mihi. sed victui meo tm̃ tribue necessaria Quid dñs ait de diuitibus. Erat diues qui induebat purpura et epulabat splẽdide. mortuus et sepult⁹ est in inferno. Quid plus ait. facili⁹ est camelũ p foramẽ acus trãsire q̃ diuitẽ in regnũ celoꝝ introire. Quid ergo dices. erit oĩs diues dãnatus Dico nõ si elemosinã largã fecerit et cor suũ in diuitijs suis non posuerit Et ideo dt Dauid Diuitie si affluant noli cor apponere Quid Hiero. ait de diuitib⁹. Oĩs diues est iniquus aut heres iniq Quid ait vas electiõis Qui volũt diuites fieri incidũt in tentatiõem ⁊ laqueũ diaboli et desideria multa que mergũt hoĩes in interitũ et pditiões Et ideo dt phs. ꝑpter diuitias multi perierunt Quid Beda dt de diuitib⁹ in cõsolatiõem pauperũ Dicit sic. si mali et diuites i hoc mũdo florẽt tu paciaris si gaudẽt et tu pturbaris. nõ debes turbari qꝛ mali nullũ locũ i celesti gaudio hñt ergo nõ cures si nichil habueris in hoc seculo ⁊ ideo dicit dñs Beati paupes spũ qm̃ ipsorũ est regnũ celorũ

De generibus elemosinarum.

Uot sunt genera elemosinarũ Dico duo. Aliqua est elemosina spũalis et cordis. scꝫ ex corde dimittere omnem offensaꝫ ei a quo lesus fueris et delinquẽtes corrigere. et errãtes ad viã veritatis reuocare Alia est elemosina corpalis. s. egenis subuenire inquãtũ potueris Quid dt scriptura de ea Abscõdite elemosinã i sinũ pauperũ vt ipa oret ꝑ vobis ad dñm Quid plus ait scriptura Sicut ignẽ extinguit aqua. ita elemosina extinguit pctm̃ Quid ergo dñs ait Date elemosinã et oĩa mũda sunt vobis. Idẽ dt. quic q̃d vni ex minimis meis feceritis mihi fecistis Ergo dicit Grego. Ad distribuendum paupibus pigri our estis qñ hoc q̃d iacẽti in terra porrigitis sedẽti in celo datis

Quid adhuc ait scriptura Frange esurienti panem tuũ et egenos vagosq̃ duc in domũ tuã cum videris nudũ operi eum et carnẽ tuã ne despexeris. Quid Thobias ait ad filiũ suum Ex substantia tua fac elemosinã et nõ ex alieno et noli avertere faciem tuã ab alio paupe Ita em̃ fiet q̄ nec a te avertatur facies dñi etiam exiguũ libẽter impartiri stude qm̃ elemosina ab omi peccato et a morte gehenne liberat Quid Salomõ ait Qui obdurat aures suas ad clamorẽ pauperũ ipse clamabit et nõ exaudiet. Item David ait Beatus qui intelligit sup egenũ et pauperem qm̃ in die mala liberabit eũ dñs. Quid August. Aliena rapere nõ convincit qui superflua paupibus nõ largit. Ideo dt. Ambrosius Pasce fame morientẽ. quem si nõ pavisti occidisti. ¶ Quibus paupibus debet fieri elemosina. Dico paupibus bonis Nam dt Grego. Dare histrionib⁹ et sacrificare demonib⁹ paria sunt. De quibus bonis fiet elemosina Dico de iuste acq̃sitis. Audi Salomonem Qui offert sacrificium de rapina pauperum tanq̃ si victimet filium ante patrem.

De virtutibus contra Luxuriam.

Ue sunt virtutes cõtra luxuriam. Dico castitas et cõtinentia. Quid est castitas Dico est abstinẽtia ab omi coitu illicito Quottuplex est dico triplex scꝫ virginalis. vidualis. et cõiugalis. Quid debet virginitati. dico fructus centesimus. Quid castitati viduali. dico fructus sexagesim⁹. Quid castitati cõiugali. dico fructus tricesimus. Ecce quantũ castitas virginalis excellat castitatem vidualem et coniugalem. ¶ Quid est virginitas Dco ßm Gregoriũ. est in corpore corruptibili ppetue incorruptiõis meditatio. Ideo virginalis integritas est p piaz cõtinentiam ab omi ɔcubitu abstinere. Habebũt pfecto magnũ aliqd virgines p̄ter ceteros in illa cõi immortalitate. Virgines em̃ sequũt agnũ quocũq̃ ierit. q̃ putatis hũc agnũ ire. certe quo nemo eũ sequi poterit nisi v̄gines Quid Ambro. dt de v̄ginib⁹ Profecto i carne p̄ter carnẽ vivẽ nõ t̃rena vita ẽ ß celestis.

Quid Isidorus dicit Omne peccatū recipit vulnerū sanitatem per penitentiā. ūginitas aūt si pdatur nullaten⁹ repatur. Hieronimus ɔcordat dicēs Audēter loquor cum deus omnia possit. suscitare tn̄ nō potest virginē post ruinā. vn̄ metrista. Bis duo notaui que nō possunt renouari. Virginitas. tempus. verbum dictū. ꝙ iuuentus. Quid ait Aug. In corpe virginitatez pauci hn̄t. in corde aūt omēs habere debēt. que est abstinētia ab illicitis sicut dt idē. O vos iuuenes cauete seruate castitatē et pudiciciā virginalē per quā pares angelis dei estis Nolite pdere illā nobilissimā margaritā qua in celis vobis aureolā ɔparabitis gloriam superexcellentē quā nemo scribere aut excogitare pōt.

De virtutibus contra Iram.

Ue virtutes sunt cōtra iram. Dico pacientia et māsuetudo animi. Si quis tibi molestias fecerit sis paciēs Exēplo christi cogita quot et quāta ipe opprobria. irrisiōes. cōtumelias. alapas. sputa. flagella. spineā coronā et crucem sustinuit. et tandē ꝓ crucifixoribus orauit. et nos miseri vnico verbo iniurioso nobis illato in iras et maledictiōes ꝓrumpimus Cogita si nō cōpatimur nou cōregnabimus vt ait aplūs Cogita qui irascitur fratri suo reus erit iuditio. et qui dixerit fratri suo fatue reus erit gehenne ignis. vt ptz in euāgelio Gregori⁹. Sine ferro et flāmis martires esse possum⁹ si pacientiā in anio veraciter ɔseruamus. Hoc tene philosophoꝝ ꝓuerbiū in corde tuo. Nemo sapiēs nisi patiens. ¶ Quid est māsuetudo dt Chriso. Mansueto est bonitas maliciā vincens nulli malū inferens. sed omia mala in bonū cōuertens Grego. Perfecta māsuetudinis laus est aduersa ꝑpeti fortiter et clemēter. fortiter exterius et clemēter interius Dn̄s dicit Discite a me qꝛ mitis sum et humilis corde. i. mansuetus vn̄ Chrisosto. Mitis est quem rancor non afficit aut ira perturbat. sed omia paciēter et equanimiter portat Bern̄. dt Si deus humilibus dat celum et mitibus terraz. quid relinquit̄ crudelibus et sūbis nisi miseria infernalis.

De virtutibus contra Inuidiam.

Ue virtutes sunt cõtra inuidiã Dico q contra inuidiaꝫ illã que est odium ꝓximi est charitas ꝓximi que nobis valde ꝑcipitur obseruãda Vñ dt dñs. Diligatis vos inuicẽ sicut ego dilexi vos. et nõ solum amicos sed etiã inimicos diligemus Nam dt dñs. si diligitis eos qui vos diligũt quã mercedẽ habebitis nõne et publicani hoc fecerunt. Quid Salomon et aplũs dicunt de dilectione inimici. Dicunt. si esurierit inimicus tuus ciba illũ. si sitit potũ da illi. hoc em̃ faciẽs carbones ignis ꝯgeres sup caput ei⁹. et certe tu vinces ei⁹ maliciã et trahes eum in tui amorẽ. vñ Pau. Noli vinci a malo ꝫ vince i bonũ malũ.

De virtutibus contra Gulam.

Ue sunt virtutes cõtra gulã Dico sobrietas. abstinẽtia et ieiuniũ. Quid est abstinẽtia Dico ꝫm Grego. Est qñ quid ꝑ amore dei et salute ꝓpria. nõ ab illicitis tm̃ sed etiã a licitis atꝫ cõcessis se cohibet Aug. Delicie quelibet si absqꝫ appetitu vicioso ꝑcipiant nõ officiũt. i. nõ nocent. et viles cibi si cũ appetitu guloso ꝑcipiantur impediũt ꝑfectum abstinẽtie salutaris. nõ em̃ in cibo sed appetitu vicium ꝯsistit. Modicus et tẽperatus cibus carni et anime est vtilis Ideꝫ Mater sanitatis est abstinẽtia. mater egritudinis est voluptas Item. Tunc preclara est apd deũ abstinẽtia corpis cũ aĩa nr̃a ieiunat a vicijs.

De ieiunio contra Gulam.

Uid dt Grego. de ieiunio cõtra gulam Dicit sic Ieiuniũ deus approbat si hoc qd tibi subtrahis alio largiaris. vt vnde tua caro affligitur inde egentis ꝓximi caro repatur. ergo ieiuniũ debet fieri cũ elemosinaꝝ largitiõe Quid Chrisost. ait de ieiunio Qui orat cum ieiunio et elemosina duplices habꝫ alas ipsis etiã ventis leuiores Quid Ambrosius Qui constitutum numerum vna die mãducando preterit. non vt vnius diei

violator accusatur.sed vt totius quadragesime transgressor arguitur Idē Non est leue peccatū fratres indictā a dño quadragesime abstinētiā violare.et ieiunia ab ecclesia ꝯsecrata vētris voracitate dissoluere. Idem Quicqd aliud preter mandata dei feceris q̄uis abstineas nō ieiunas Ideo dt August. Ieiunium magnū in generali est abstinere ab iniquitatibus et ab illicitis voluptatibꝰ seculi qd est pfectum ieiuniū Cōcordat Leo papa. Non in sola abstinētia cibi stat summa nostri ieiunij.nec fructuosē esca corpori subtrahit̄ nisi mēs ab iniquitate reuocetur et ab obtrectationibus lingua coerceatur.

De virtutibus contra Accidiam.

De virtutes sunt contra accidiā Dico.orare.legere.studere.bene operari et non male.vñꝰ Nunc lege nunc ora nunc cum feruore labora Sic erit hora breuis et labor ille leuis. August. Cum audis dñm sex diebus opatum fuisse frustra tu speras requiez nisi post laborē Job dt Sicut auis nascitur ad volandū ita homo ad laborādum. In de conflictu viciorꝫ dicitur Discute corpis inertiam sempqꝫ memento quia regnū celorum non tepidi nō molles.non desides.sed violenti et vim facientes diripiunt Augustinus Nemo te nisi legentem aut orantem inueniat. O nota Isidori verba. Qui vult cum deo semper esse frequenter debet orare.frequēter legere. nam cum oramus ipsi cum deo loquimur.cum vero legimus nobiscum loquitur deus. Hieronimus Semper aliquid boni operis facito ne te dyabolus inueniat ociosum. Seneca dicit. Ocium sine litteris mors est ꝛ vita homis sepultura. Horatius. O ocia si fugias fugere cupidinis arcus Bernardus ait. Omnium tentationū et omnium cogitationum malarum ꝛ inutilium ꝓductiuū est ociū.qd intelligitur de ocio malo. De quo illud Ocia dāt vicia fugias ergo ꝓcul illa Sed ociū laudabile et sanctū vt ait Bernardus.est vacare deo imo negociū omnium negociorꝫ. Istud

ociū ꝯsistit in abstractiōe a mūdanis strepitib⁹ et secularib⁹ ne gocijs ad liberi⁹ vacandū lr̄aꝝ studijs ⁊ diuinoꝝ ꝯteplatiōib⁹

Quottuplex est studiū Dico triplex scʒ studium artificio sum.negociosuʒ et questuosuʒ Studiū artificiosum est vehemēs animi occupatio illoꝝ qui in ocio laudabili philoso phie vel artiū liberaliū cognitiōi aut scripturaꝝ sanctarū cōtē platiōi incūbunt.vt sunt scolastici.phi.theologi.religiosi cau sidici.poete.et quicūqꝫ studēt in artibus et qui mentē magis q̄ corpus exercent.❡ Studiū negociosum est vehemēs animi oc cupatio illoꝝ qui aīo et corpore honestū et frugi opus aliqđ exercent et lucris honestis ꝓ communi vtilitate se occupāt. vt militares.mercatores.agricole.❡ Studiū questuosuʒ est vehe mēs animi occupatio illoꝝ qui corpus et ingeniū inseruire co gunt questibus et lucris indignis ⁊ infamib⁹.vt sunt histriōes mimi.lenōes.parasite.adulatores.mulieres infames.Inᷓ hec studia primū versaᷓ in ocio laudabili.qđ optimū sanctū est et meritoriū.qđ studium vos iuuenes scolastici in dei noīe incho astis:illud multa beniuolētia vos hortor ꝓsequamini.quo di uitias immortales vobis comparetis incompabiliter p̄ciosio res q̄ seculares sibi queritāt.Audite Salomonē dicentē. Doc trinam magis q̄ aurum eligite.melior est em̄ sapientia cunctis opibus p̄ciosissimis.et omne desiderabile nō pōt ei comparari Per cognitionē philosophie et sapiētie venimus in noticiā cre aturarum et mirabilium dei.et tandem in noticiā creatoris no stri.Ad cuius visionem clarā perducat nos omnipotens domi nus.qui sit ineternum benedictus Amen.

Explicit Fundamentū eterne felicitatis.

Sequunᷓ nunc sedeci vtilissima sig

na per que ꝯiecturare possumus alquē fore de nūero electorum vel damnatorum.

Ciendū licet nullus certitudinaliter scit an sit electus vel p̄scitus. vt dr Eccl.ix. Nescit hō vtrū amore an odio dign⁹ sit scʒ certitudinaliter. Attū sunt aliq̄ signa p̄ que piecturare possum⁹ aliquē fore de nūero p̄destinatoꝝ vel dānatoꝝ. et de quāto plura apparēt in hoīe de tāto est maior spes. Dicit em̄ Bern. Si nullū cēt signū in hac vita ciuium celi et inferni que tūc poterit esse ꝯsolatio int̄ speʒ et metū anxia solicitudīe fluctuāt ib⁹. nō vtiqʒ penitus sine testionio ꝯsolationis electos suos derelinquit. ideo notemus signa electionis.

¶ Primū signū est pctōꝝ detestatio. de quo Hiero. Tūc pctōꝝ salus incipit cū q̄s veracit̄ ꝓ delictis ingemiscit. hoc est vnum signum electoꝝ Sic viceuersa si letat̄ de pctis. vt illi de quibus Prouer.ij. Letant̄ cum male fecerit et exultāt in rebus pessimis hoc est malū signum. qr dt Grego. Qui adhuc p illicita deside ria defluit pfecte deū nō amat. Ideo dr psal.xcvi. Qui diligitis dn̄m odite malū. qr dt Aug. in epistola ad quēdā comitē Nullum scelus corā deo tā abhomiabile q̄ de p̄teritis pctis reminiscendo gaudere. quia est signum q̄ nunq̄ʒ bene displicuerūt. Ideo Luce.ix. dr Nemo ponit manum ad aratrum ꝛc̄.

¶ Scdm signum est delectabilis v̄bi dei auditio de quo Joh. viij. Qui ex deo est v̄ba dei audit Nā verbū dei est cibus aīe. de quo Math.iiij. Nō in solo pane viuit hō ꝛc̄. vn̄ Aug. dt Nullū mai⁹ est signū eterne p̄destinatōis q̄ libēter audire v̄bū dei.

¶ Tertiū signū ē aduersitatis patiēs tolleratio. vt infirmitas corpis. pauptas reꝝ. eo q̄ dt aplūs ad Hebre.xij. Flagellat oēʒ filium quem recipit. Apo.iij. Ego quos amo arguo et castigo. et si homo patienter fert est signum bonum.

¶ Quartū signū est. sub penalitatibus vite melioratio dicēdo cum psal.cxiiij. Tribulatiōem et dolorē inueni et nomē dn̄i inuocaui. Sed ecōtra induratio est malū signum. de quo Eccl. iij Cor durum habebit male in nouissimo ꝛc̄. Audi terribile v̄bū bti Gregorij Qui inter flagella deteriores fiūt illis tēporale suppliciū fit etn̄e pene initiū. ꝛ vt sic videat̄ q̄d inferno sequat̄.

¶ Quintū signū est.si quis timētes deū honorificat psal.xiiij. Dn̄e quis habitabit in tabernaculo tuo.aut quis requiescet in monte sancto tuo.Rn̄dit Qui ingredit̃ sine macula et operat̃ iustitiā ꝛc̃.Si custodiunt ista p̄cepta que ꝓpheta ibi numerat ꝑ ordinem est bonū signum Sed ecōtra.hoc est signum eterne dāmnatiōis.si odiunt bonos et deificos.vt Cayn Abel.Esau Jacob ꝛc̃.et est grande pctm̄. vt pꝫ in euāgelio Math.xxv. Qd vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis Et de illis etiam dt dn̄s Joh.viij. Vos ex patre diabolo estis ꝛc̃.

¶ Sextum signū est humilitas.Et ecōuerso sṗbia est. vnde. Aug.Qui aūt est sṗbus omniū malorum habet principium. Gregorius dicit Euidentissimū signum reprobrorum est superbia.electorum autem humilitas

¶ Septimum signū est.quādo quis non libēter audit male loqui de ꝓximis.et om̄ia dicta et facta ꝓximi ad bonuꝫ cōuertit nam hoc est signum dilectionis ꝓximi De quo Johis.xiij. In hoc cognoscent homīes ꝙ mei estis discipuli si dilectiōem habueritis ad inuicem.

¶ Octauū signum est ꝓximi in necessitatibus cōpassio et miseratio.de quo psal.cxi. Jucundus hō qui miseretur ꝛc̃. Nam miseratio bene dicit̃ signū p̄destinatiōis.vt dicit saluator Gre. Aliter mēbra nr̄i redēptoris nō efficimur nisi ꝓxio ꝯpatiamur

¶ Nonum signū est iniurie facilis dimissio.vn̄ Augustinus. Vnusquisqꝫ talem indulgentiā accipiet a deo qualem facit ꝓximo.et si quis ad indulgentiā inclinatus est signum est bonū Econuerso vero rancorositas est signū malum.De quo Ambro. Indignū est illi deū esse ꝓpiciū q̄ crudelis est ad ꝓximum

¶ Decimum signum est melioritatis adoptio. videlicet qn̄ q̇s frequenter monetur ab intra vt bonus fieri valeat Mathei.v. Beati qui esuriant et sitiunt iusticiam

¶ Vndecimum signum est.passionis christi frequens meditatio et regratiatio.vt scribitur de electis Ezechielis.ix.Signa thau in frontibus eorum.i.signum crucis.

¶ Duodecimũ signum est.ad mandata dei inclinatio Math. xix.Si vis ad vitam ingredi serua mandata.

¶ Tredecimũ signum est.ad dei visionẽ ardẽs anhelatio. Iuxta illud Iob.x.Tedet animã meã vite mee.Sup quo Gregori⁹ Presens vita tedere incipit cum vita celestis dulcessit.et sic pñs vita fuit in tedio christi.dauid dicenti psal.xli.Fuerunt mihi lachrime mee panes die ac nocte.

¶ Quartũdecimũ signum est.in oibus pmissis bona intentio q2 dicit Grego.xxviij.morali. Intentio pstituat fundamentũ operi nostro et vigilãti cura per cuncta opera nostra intentio est pensanda Grego.Sicut oculus corpalis est corpis lucerna sic per radiũ intentiõis illustrantur actiõis nostre merita.

¶ Quintũdecimũ signũ est in oibus pfatis finalis pseuerãtia De quo Math.x.Qui pseuerauerit vsq3 in finẽ hic saluus erit. Nã ßm Gre.Incassuz bonũ agit᷑ si ante terminũ vite deserat᷑.

¶ Sedecimũ signũ est.finalis dei dilectio Nihil em̃ pdessent omnia pdicta sine dei dilectione.eo q᷑ dt Aug. Sola charitas distinguit inter filios dei et filios diaboli rc.

Finis istorũ sedecim vtilissimorũ signorũ per que cõiecturare possumus aliquẽ fore de numero electorũ vel dãnatorum.Et per ɔsequẽs totius libelli tam senibus q̃ iuuenibus salutares aie sue doctrinas habere cupiẽtib⁹ summe necessarij. Liptzk per Melchiorem Lotter Anno domini.M.cccc. xcix.feliciter Impressi.

46